

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67388624, fakss 67388634, e-pasts ptac@ptac.gov.lv, www.ptac.gov.lv

SIA "OC Finance"
Reģ. Nr. 40103203191
Mūkusalas ielā 41
Rīgā, LV-1004

LĒMUMS
patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietā
Rīgā

21.02.2017.

Nr. 6 -pk

[1] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 51.pants nosaka, ka administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmās daļas 1.punktu Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) veic komercprakses uzraudzību atbilstoši iestādes noteiktajām uzraudzības prioritātēm, izvērtējot iespējamā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, kā arī nodrošinot līdzsvarotu komercprakses īstenošanu darbības uzraudzību, pēc savas iniciatīvas, tai skaitā pamatojoties uz personas iesniegumu atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likumam (turpmāk – PTAL). Līdz ar to PTAC savas kompetences ietvaros un pēc savas iniciatīvas ir tiesīgs izvērtēt kredītu devēju komercprakses atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām.

2015.gada 28.maijā Saeimā tika pieņemti grozījumi PTAL, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, paredzot jaunu regulējumu un nosakot ierobežojumus kredīta kopējām izmaksām patērētājam.

Saskaņā ar pieņemtajiem PTAL grozījumiem, 8.panta (2²) daļa nosaka, ka "Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā". PTAL 8.panta (2³) daļa paredz: "Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas.(..)"

[1.1] Diskusija ar nozares pārstāvjiem un tos pārstāvošo Asociāciju par PTAL 8.panta (2³) daļas piemērošanu ilga jau kopš likuma grozījumu pieņemšanas dienas, tostarp bija vairākkārtējas rakstveida viedokļu apmaiņas 2015.gadā, kā arī 2016.gada 11.janvārī PTAC nosūtīja Biedrībai "Latvijas alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācija" (turpmāk – Asociācija) vēstuli Nr.3.3.-7-F-372/184 un 2016.gada 1.martā vēstuli Nr.3.3.-7-F-372/1401, paužot viedokli, ka maksa par kredīta

lietošanu pagarinātajā termiņā vai maksa par līguma grozījumu noslēgšanu ir vērtējamas kā kredīta izmaksas, un uz tām ir attiecināmi PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktie ierobežojumi.

[1.2] 2016.gada 5.augustā Ekonomikas ministrijas, PTAC, nebanku kredītu devēju nozares dalībnieku un Saeimas Juridiskā biroja starpā tika rīkota tikšanās par PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļu piemērojamību attiecībā uz kredīta termiņu atlikšanu (pagarināšanu).

[1.3] PTAC 2016.gada 16.septembrī veica pārbaudi SIA "OC Finance" (turpmāk – Sabiedrība) distances pakalpojuma sniegšanas vietā www.opencredit.lv, par ko sastādījis aktu Nr.E-LAB/20160916-1-1, konstatējot, ka Sabiedrība piedāvā patērētājiem kreditēšanas līgumus ar turpmāk norādītām kreditēšanas kopējām izmaksām patērētājam.

[1.4] Sākotnējie (atkārtotie) kreditēšanas līgumi:

- komisijas maksa Kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 100 EUR uz 30 dienām ir 8,80 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(0,55*100*7/100)+(0,25*100*7/100)+(0,2*100*16/100) = (3,85)+(1,75)+(3,2) = 8,80$ EUR;
- komisijas maksa Kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 300 EUR uz 30 dienām ir 26,40 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(0,55*300*7/100)+(0,25*300*7/100)+(0,2*300*16/100) = (11,55)+(5,25)+(9,6) = 26,40$ EUR;

[1.5] [1.4] punktā norādīto kredītu termiņa atlikšana (pagarināšana):

- komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 100 EUR uz 30 dienām ir 20,00 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(20,00/100 \text{ (kredīta summa)})*100 \text{ (procenti)} = 20,00 \%$ no 100 EUR un dienā tie ir $20,00/30 \text{ (dienu skaits)} = 0,66\%$ (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā trīs reizes; visā termiņā 0,25 % - vairāk kā divas reizes);
- komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 300 EUR uz 30 dienām ir 60,00 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai $(60,00/300 \text{ (kredīta summa)})*100 \text{ (procenti)} = 20,00\%$ no 300 EUR un dienā tie ir $20,00/30 \text{ (dienu skaits)} = 0,66\%$ (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās (0,2%) izmaksas vairāk kā trīs reizes; visā termiņā 0,25 % - vairāk kā divas reizes).

[1.6] Ievērojot augstāk norādīto, PTAC secināja, ka Sabiedrība patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu un līdz ar to Sabiedrības patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta (2²) daļu.

[1.7] Ņemot vērā konstatēto, PTAC, pamatojoties uz APL 57.pantu, 2016.gada 16.septembrī pieņēma lēmumu uzsākt patērētāju kolektīvo interešu lietu par Sabiedrības īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL.

[1.8] 2016.gada 26.septembrī PTAC Sabiedrībai nosūtīja vēstuli Nr.3.3.-7/6212/F-254 (turpmāk – Pieprasījums Nr.1), kurā sniedza viedokli par īstermiņa aizdevumiem piemēroto komisijas maksu apmēru atbilstību PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļas prasībām, un ievērojot NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un 15.¹ panta pirmās daļas 2.punktu, aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 7.oktobrim rakstveidā apņemties līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā.

[1.9] 2016.gada 10.oktobrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 7.oktobra vēstuli Nr.1-1/582/2016 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.1), sniedzot viedokli par administratīvās lietas izskatīšanas aspektiem, nesniedzot Pieprasījumā Nr.1 minēto rakstveida apņemšanos. Paskaidrojumā Nr.1 Sabiedrība norāda sekojošo: *"(..) līdz 2016.gada 30.oktobrim veiks Patērētāju tiesību aizsardzības centra 29.09.2016. pieprasījumā Nr.3.3.-7/6212/F-254 norādītās izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā."*

Vienlaikus Sabiedrība norāda: *"Laika periodā no 01.01.2016 – 30.09.2016 kopā noslēgtas (..) vienošanās par aizdevuma līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu) uz 14 dienām. Visas šīs*

vienošanās ir attiecināmas uz aizdevuma līgumiem, kuri noslēgti līdz 31.12.2015. No (..) vienošanās reizēm (..) vienošanās jeb (..) % neatbilst Pieprasījumā norādītajām.”

Laika periodā no 01.01.2016-30.09.2016 kopā noslēgtas (..) vienošanās par aizdevuma līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu) uz 30 dienām. No (..) vienošanās reizēm (..) vienošanās jeb (..) % neatbilst Pieprasījumā norādītajām.”

[1.10] 2016.gada 17.oktobrī PTAC Sabiedrībai nosūtīja vēstuli Nr.3.3.-7/6737/F-254 (turpmāk – Pieprasījums Nr.2) par viedokļa sniegšanu administratīvajā lietā, aicinot Sabiedrību līdz 2016.gada 31.oktobrim iesniegt rakstveida viedokli, paskaidrojumus un argumentus, kā arī normatīvajos aktos noteiktā kārtībā apliecinātu Sabiedrības pēdējā finanšu gada pārskata „Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopiju.

[1.11] 2016.gada 31.oktobrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 31.oktobra vēstuli Nr.1-1/618/2016 (turpmāk – Vēstule), kurā Sabiedrība lūdz pagarināt viedokļa un argumentu iesniegšanu līdz 2016.gada 14.novembrim.

2016.gada 3.novembra vēstulē Nr.3.3.-7/7152/F-254 PTAC pagarināja viedokļa un argumentu iesniegšanas termiņu līdz 2016.gada 14.novembrim.

[1.12] 2016.gada 14.novembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 14.novembra vēstuli Nr.1-1/656/2016 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.2) par PTAC 2016.gada 26.oktobra lēmumā Nr.NK-2016-55 “Par speciālās atļaujas (licences) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai uz nenoteiktu laiku” (turpmāk – Lēmums) ietvertā nosacījuma - “*Līdz 2016.gada 30.oktobrim Sabiedrība novērš PTAC ierosinātājā lietā Nr.F-254 konstatēto PTAL pārkāpumu Sabiedrības piemērotajās komisijas maksās par patērētāju kreditēšanas līgumu pagarināšanu (termiņa atlikšanu), nodrošinot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klientam nepārsniegs 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas.*” izpildi.

[1.13] 2016.gada 15.novembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 14.novembra vēstuli Nr.1-1/657-2016 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.3), kurā Sabiedrība atbilstoši APL 14.¹pantam, 61.pantam un 62.panta otrai daļai sniegusi viedokli un argumentus administratīvās lietas ietvaros, kā arī izteikusi sekojošu lūgumu: “*Ievērojot iepriekš minēto un nolūkā saglabāt konstruktīvu dialogu starp uzraudzības iestādi un komercprakses īstenotājiem, OC Finance aicina PTAC pieņemt lēmumu par lietas izbeigšanu.*”

[1.14] 2016.gada 22.novembrī plkst.16:00 PTAC un Asociācijas pārstāvju starpā tika rīkota tikšanās, kuras laikā puses sniedza viedokļus par iespējamiem tiesiskiem līdzekļiem administratīvās lietas izskatīšanas izbeigšanai.

[1.15] 2017.gada 11.janvārī PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/194/F-254 (turpmāk – Pieprasījums Nr.3), aicinot Sabiedrību līdz 2017.gada 27.janvārim iesniegt 1) informāciju par konkrētu datumu, līdz kuram ieskaitot Sabiedrība piemēroja PTAL 8.panta (2³) daļai neatbilstošas komisijas maksas par kredīta termiņa pagarināšanu; 2) kopējo pagarinājumu skaitu no 2016.gada 1.janvāra līdz šīs vēstules [2] punkta pirmajā apakšpunktā norādītajam datumam ieskaitot, norādot precīzu pagarinājumu skaitu katrā pagarinājuma termiņā (tai skaitā (bet ne tikai) uz 7, 14 un 30 dienām), par kādiem Sabiedrība slēgusi vienošanās par kredīta termiņa pagarināšanu ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām pagarinājuma maksām.

[1.16] 2017.gada 30.janvārī PTAC saņēma Sabiedrības 2017.gada 27.janvāra vēstuli Nr.1-1/48/2017 (turpmāk – Paskaidrojums Nr.4), kurā Sabiedrība norāda, ka “*Līgumiem, kuru darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas, komisijas maksa par kredīta termiņa pagarināšanu, komisijas maksas apmēram pārsniedzot 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, lielākajai daļai klientu tika piemērota līdz 2016.gada 30.oktobrim, ieskaitot. Nelielai daļai klientu 2016.gada 31.oktobrī konstatēto sistēmas pārorientēšanās programmēšanas kļūdu dēļ komisijas maksa par kredīta termiņa pagarināšanu, komisijas maksas apmēram pārsniedzot 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, tika piemērota līdz 2016.gada*

31.oktobrim, ieskatot. Proti, 2016.gada 31.oktobrī komisijas maksas iepriekš minētajā apmērā, kas attiecas uz vienošanos par aizdevuma līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu) uz 14 dienām, tika piemērota (..) gadījumā savukārt, kas attiecas uz vienošanās par aizdevuma līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu) uz 30 dienām, tika piemērota (..) gadījumos.”

Papildus Sabiedrība lūdz:” (..) minēto apstākli neuzskatīt par pārkāpumu, jo sistēmas pārorientēšanās notika īsā termiņā, kurā līdz 2016.gada 30.oktobrim nebija iespējams iekļaut testēšanas periodu, kas parasti sistēmu pārorientēšanās (pārprogrammēšanas un datu migrācijas dēļ) ilgt vismaz 30 dienas.”

Vienlaikus Sabiedrība norāda, ka kopējais pagarinājumu skaits no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 31.oktobrim, kurām tika piemērota komisijas maksa, pārsniedzot 0,25% un kuras attiecināmas uz aizdevuma līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu) uz 14 dienām ir (..), savukārt to vienošanās vidū, kuru komisijas maksa pārsniedza 0,25% un kuras attiecināmas uz aizdevuma līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu) uz 30 dienām ir (..).

[1.17] Lietā esošajos Sabiedrības iesniegtajos Paskaidrojumos Nr.1. - Nr.3, ir ietverti sekojoši argumenti:

- 1) “Ievērojot to, ka 05.08.2016. Ekonomikas ministrija, PTAC, nebanku kredītu devēju nozares dalībnieku un Saeimas Juridiskā biroja rīkotās tikšanās laikā, iesaistītās puses labprātīgi vienojas par PTAC pieprasīto izmaiņu veikšanu (ieviešanu) līdz 30.10.2016., uzskatām, ka ar šo vēstuli izteiktā OC Finance apņemšanās veikt (ieviest) prasītās izmaiņas, nav atzīstama par OC Finance atzīšanos par izdarīto pārkāpumu NKAL 15.panta 2. daļas izpratnē, bet ir labprātīga apņemšanās sekot uzraudzības iestādes ieteikumiem un norādījumiem.”
- 2) “Negodīgas komercprakses aizliegums likuma (NKAL) 15.panta piektās daļas 1.punktā un 2.punktā noteiktās PTAC tiesības nav lietojamas kumulatīvi.”
- 3) “26.10.2016. PTAC izsniedza OC Finance licenci patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai uz nenoteiktu laiku (**Licence**). Licence izdota ar nosacījumu.” Līdz 2016.gada 30.oktobrim Sabiedrība novērs PTAC ierosinātajā lietā Nr. 254 konstatēto PTAL pārkāpumu Sabiedrības piemērotajās komisijas maksās par patērētāju kreditēšanas līgumu pagarinājumu (termiņa atlikšanu), nodrošinot ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisijas maksām par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klienta, nepārsniegs 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas. Sabiedrībai ir pienākums ne vēlāk kā līdz 2016.gada 10.novembrim iesniegt rakstveida pierādījumus par nosacījuma izpildi.””
- 4) “No PTAC lēmuma par Licences piešķiršanu izriet, ka PTAC ir izmantojis NKAL 15.panta piektās daļas 1.punktā noteiktās tiesības ierosināt, lai OC Finance PTAC noteiktajā termiņā, t.i. līdz 30.10.2016. nodrošina komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām. Savukārt OC Finance līdz 30.10.2016. ir ieviesusi prasītās izmaiņas un 10.11.2016. t.i. PTAC noteiktajā termiņā, ir iesniegusi PTAC rakstveida pierādījumus par Licencē iekļautā nosacījuma izpildi. Tā kā OC Finance ir izpildījusi nosacījumu, PTAC nav pamata pret OC Finance vērst kādu no NKAL 15.panta astotajā daļā paredzētajiem lēmumiem.”
- 5) “(..) Faktu, kas pastāv atšķirīgu tiesību normu interpretācija apliecina vairāku juridisko biroju un LU Juridiskās fakultātes Profesionālās pilnveides un Tālākizglītības centra atzinums. Tāpat viesim zināms, ka nav judikatūras, kas atbalstītu kādu no šīm atšķirīgajām interpretācijām (iztulkojumiem), līdz ar to kredīta devēju nozares dalībnieku apņemšanās sekot PTAC lietotajai tiesību normu interpretācijai un ieviest izmaiņas noteiktajā termiņā, ir labprātīgs uz kompromisu vērstis gribas izpaudivums, kurš nedrīkst radīt apņemšanās devējiem negatīvas tiesiskas sekas, jo īpaši, tad apņemšanās devējs savu apņemšanos papildus ir izteicis PTAC individuāli, rakstveidā iesniedzot labprātīgu apņemšanos. OC Finance šādu labprātīgu apņemšanos PTAC iesniedz 07.10.2016. ar

vēstuli Nr.1-1/582/2016. Turklāt, iesaistītajām pusēm vienojoties, PTAC iesaistītajām pusēm norādīja, ka labprātīgas vienošanās sekas būs PTAC pret nebanku kredītu devēju nozares dalībniekiem vērsta prasība atzīt pārkāpumu un uzņemties NKAL 15.¹panta izrietošās sekas. Pie šādiem apstākļiem nav pieļaujams, ka labprātīgas apņemšanās došanas fakts tiek izmantots, lai piespiestu apņemšanās devēju atzīt, ka tas ar līdzšinējo rīcību ir izdarījis pārkāpumu. Šāda iestādes rīcība ir nesamērīga un pretrunā ar Administratīvā procesa likuma pamatmērķiem”

- 6) “NKAL 15.panta septītā daļa nosaka, ka komercprakses īstenotājs nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju darbdienu laikā pēc šā panta piektās daļas 1.punkta minētajā ierosinājumā noteiktā termiņa beigām informēt uzraudzības iestādi, par izpildi, pievienojot izpildi apliecinājošus dokumentus. Ja saskaņā ar šā panta piektās daļas 1.punktu noteiktajā termiņā komercprakses atbilstība normatīvo aktu prasībām nav nodrošināta, uzraudzības iestāde ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus šā panta astotajā daļā minētos lēmumus. Licences lēmumā iekļautajā ierosinājumā noteiktais termiņš komercprakses atbilstības nodrošināšanai ir 2016.gada 30.oktobris, bet pienākums iesniegt apliecinājumu par izpildi noteikts 10.11.2016., ko OC Finance ir ievērojusi. Tika tad, ja OC Finance Licences lēmumā ietvertu nosacījumu neievērotu, PTAC rastos tiesības pieņemt kādu no NKAL 15.panta astotajā daļā norādītajiem lēmumiem.”
- 7) “Ievērojot to, ka PTAC ir izlietojis NKAL 15.panta piektās daļas 1.punktā paredzētās tiesības un sasniedzis mērķi – OC Finance, noteiktajā termiņā ir nodrošinājis komercprakses atbilstību, PTAC nav tiesiska pamata prasīt, lai OC Finance iesniedz rakstveida apņemšanos saskaņā ar NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un NKAL 15¹ pantu. Nav pieļaujams, ka pret komersantu vienlaicīgi tiek vērsti visi tiesiskās ietekmēšanas instrumenti.”

Izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC konstatē:

[2] APL 57.pants nosaka, ka „Iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt”. Jāņem vērā, ka tādos gadījumos, kad no tiesību normām izriet, ka, konstatējot noteiktus faktus, iestādei ir jāizdod administratīvais akts, tad iestādei nav jāizdara apsvērumi par administratīvās lietas ierosināšanas lietderību – lieta ir jāierosina (sk. Autoru kolektīvs Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. – Rīga: TNA, 2013.gads, 549.lpp). Tādējādi, izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC, pamatojoties uz APL 57.pantu, 2016.gada 1.jūlijā pieņēma lēmumu uzsākt patērētāju kolektīvo interešu lietu par Sabiedrības īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL.

[2.1] NKAL 15.panta četrpadsmitā daļa paredz, ka ”Uzraudzības iestāde lietas par negodīgu komercpraksi izskata APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi”. Saskaņā ar NKAL 14.panta pirmo daļu NKAL ievērošanu savas kompetences ietvaros uzrauga PTAC.

[2.2] NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka „Darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu patērētājam, ir komercprakse”.

NKAL 1.panta otrā daļa paredz, ka citi šā likuma termini un jēdzieni ir lietoti PTAL izpratnē. Saskaņā ar PTAL 1.panta 2.punktu pakalpojums ir personas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros par atlīdzību vai bez tās izpildīts patērētāja pasūtījums vai tāda ar patērētāju noslēgta līguma pildīšana, saskaņā ar kuru tiek iznomāta kāda lieta, izgatavota jauna lieta, uzlabota vai pārveidota esoša lieta vai tās īpašības vai veikts darbs, vai gūts nematerializēts darba rezultāts.

No iepriekš minētajām definīcijām izriet, ka Sabiedrības rīcība, slēdzot ar patērētājiem vienošanās par kredīta atmaksas atlikšanu, ir atzīstama par komercpraksi, jo šāda darbība ir tieši

saistīta ar pakalpojumu sniegšanu patērētājam. Savukārt saskaņā ar NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktu Sabiedrība ir atzīstama par komercprakses īstenotāju, kas konkrēto komercpraksi īsteno savas saimnieciskās darbības ietvaros.

[2.3] NKAL 4.panta pirmajā daļā un otrās daļas 1.punktā ir noteikts, ka negodīga komercprakse ir aizliegta. Komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē, vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja, vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt NKAL 6.pants paskaidro, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārārtīgai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Saskaņā ar NKAL 7.panta pirmo daļu par patērētāja ekonomisko rīcību negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski ierobežo patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt atbilstoši NKAL 7.panta otrās daļas 1.punktam par patērētāja pieņemtu lēmumu slēgt līgumu jebkurā gadījumā uzskatāms patērētāja lēmums iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu, vai atturēties no šādas rīcības. No konkrētajām normām izriet, ka, vērtējot komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, nav obligāts nosacījums, ka patērētājam līgums ir jānoslēdz. Respektīvi, pietiek vien, ja komercprakses ietekmē patērētājs pieņem lēmumu iegādāties precī, vai saņemt pakalpojumu vai atturēties no šādas rīcības, kā arī pieņem lēmumu iegādāties to uz konkrētiem noteikumiem, jo tikai pēc konkrēta lēmuma pieņemšanas patērētājs rīkojas, piemēram, uzsāk preces/pakalpojuma iegādes darbības, apmeklē pakalpojumu sniegšanas vietu vai pakalpojuma sniedzēja mājaslapu u.tml., un konkrētā patērētāja rīcība jau ir atzīstama par komercprakses sekām, kuras ietvaros var tikt ietekmēta arī patērētāja ekonomiskā rīcība.

[2.4] PTAC paskaidro, ka Sabiedrības īstenoto komercpraksi PTAC vērtē no vidusmēra patērētāja uztveres viedokļa, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005.gada 11.maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.2006/2004 („Negodīgas komercprakses direktīva”) (turpmāk – Direktīva), un Eiropas Kopienas tiesas (turpmāk – EKT) praksē norādītos vidusmēra patērētāja kritērijus – patērētājs, kurš ir pietiekoši ziņošs un labi informēts, kā arī pietiekoši vērtīgs un piesardzīgs (skat. Direktīvas preambulas 18.punkts; EKT C-112/99, 52.paragrāfs; C-44/01, 55.paragrāfs; C- 356/04, 78.paragrāfs; C-381/05, 23.paragrāfs). Minētais PTAC viedoklis izriet arī no Direktīvā noteiktā: saskaņā ar Direktīvas preambulas 11.punktu, ar šo direktīvu ir sasniedzama augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzība, nosakot vienotu vispārēju aizliegumu tādai negodīgai komercpraksi, kas kropļo patērētāju saimniecisko rīcību. Direktīvas 2.panta e) punkts nosaka, ka, „būtiski kropļot patērētāja saimniecisko rīcību” nozīmē izmantot komercpraksi, lai būtiski mazinātu patērētāja spējas pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, tādējādi liekot patērētājam pieņemt tādus lēmumus par darījuma veikšanu, kādus viņš citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt saskaņā ar Direktīvas 2.panta k) punktu „lēmums veikt darījumu” ir jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu, vai veikt pilnus vai daļējus maksājumus, paturēt produktu vai no tā atbrīvoties, vai attiecībā uz to izmantot līgumtiesības, neatkarīgi no tā, vai patērētājs nolēmj rīkoties vai no rīcības atturēties. Iepriekš minētā Direktīvas interpretācija izriet arī no Eiropas Komisijas publicētajām Negodīgas komercprakses direktīvas vadlīnijām (skatīt, [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Guidance UCP Directive en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Guidance_UCP_Directive_en.pdf)).

[3] PTAC norāda, ka PTAL 8.panta (2²) daļa nosaka: “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā.” Minētā panta teikums – “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas darījuma praksei” ir ģenerālklausula, kas paredz, ka izmaksām ir jābūt samērīgām ne tikai pirms līguma noslēgšanas vai līguma slēgšanas laikā, bet arī visā līguma darbības laikā. Normas mērķis ir

aizsargāt patērētāja kā vajākās līgumslēdzējas puses ekonomiskās intereses, t.sk. patērētāja intereses nenonākt pārlietu lielās parāda saistībās, nodrošināt kredīta kopējo izmaksu samērīgumu, veicināt patērētāja maksāspējas izvērtēšanu.

Secīgi, PTAL 8.panta (2³) daļa paredz: “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas. (..)”

[3.1] Gadījumos, kad kredīts netiek termiņā atmaksāts un puses vienojas par pagarinātu sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņu, piemērojami izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā, jo saskaņā ar PTAL 8.panta (2³) daļu “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. (...)” Skaīt attēlu zemāk.

PTAC vērs uzmanību, ka kredīta kopējās izmaksas dienā aprēķina, ņemot vērā sekojošu formulu - tiek noskaidrotas visas izmaksas, kas tiks piemērotas kreditēšanas līgumā noteiktajā termiņā jeb kredīta kopējās izmaksas un tad izdala šīs izmaksas ar dienu skaitu, uz kuru ir noslēgts kreditēšanas līgums. Tādējādi iegūst izmaksu apmēru dienā, kas vēl ir jāizsaka procentuāli pret aizdevuma summu.

[3.2] PTAL 1.panta 9.punkts definē kredīta kopējās izmaksas patērētājam: “Visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta izmaksās iekļauj arī izmaksas par papildus pakalpojumiem saistībā ar kreditēšanas līgumu, tajā skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojuma līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem. Ja kredīta atmaksa nodrošināta ar nekustamo īpašumu vai kredīta mērķis ir iegūt vai saglabāt tiesības uz nekustamo īpašumu, kredīta kopējās izmaksās patērētājam iekļauj arī īpašuma vērtēšanas izmaksas, ja šāda vērtēšana ir vajadzīga kredīta saņemšanai, bet neietver maksu, kas saistīta ar nekustamā īpašuma ierakstīšanu un ar to saistīto tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā.”

No minētās normas izriet, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāreķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un, kuras kredīta devējam ir

zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver, piemēram, procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, piemēram, par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksātspējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u.tml. Turklāt no definīcijas daļā: “jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi” izriet, ka, piemēram, pēc noteikta termiņa slēdzot kredīta līguma grozījumus vai pārjaunojuma līgumus, jebkuri piemērotie procenti, komisijas maksas u.c. maksājumi atkārtoti iekļaujami kredīta kopējās izmaksās patērētājam, jo attiecīgo līguma grozījumu vai pārjaunojuma slēgšanas brīdī tie kredīta devējam ir zināmi.

[3.3] Par komisijas maksas par līguma pagarināšanu iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās PTAC norāda, ka praksē Sabiedrība piedāvā iespēju pagarināt līgumā noteikto kredīta atmaksas termiņu jeb atlikt maksājumu vēl uz kādu laiku. Ņemot vērā, ka kredīts tiks lietots ilgāku periodu nekā sākotnēji līgumā noteikts, kredīta devējam ir tiesības piemērot maksu par kredīta lietošanu periodā, uz kuru no līguma izrietošo saistību atmaksa tiek pagarināta.

Kredītēšanas līguma noslēgšanas brīdī komisijas maksa par kredīta atmaksas pagarināšanu netiek ņemtas vērā (jo saskaņā ar līgumu šis noteikums nav obligāts un tas var neiestāties) un aizdevuma lietošanu sākotnēji līgumā norādītajā aizdevuma atmaksas termiņā tiek piemērotas atbilstoši šim termiņam norādītās komisijas maksas (pēc būtības procenti par kapitāla lietošanu), ko var izteikt kā kopējās kredīta izmaksas patērētājam. Ja līguma termiņš tiek pagarināts vai tiek piešķirtas kredīta brīvdienas, tad tās izmaksas, kas saistītas ar kredīta lietošanu turpmākajā kredīta lietošanas termiņā (pagarināšanas maksas, maksa par kredīta brīvdienas piešķiršanu u.tml.) kļūst zināmas un ir uzskatāmas par kredīta izmaksām, uz kurām ir attiecināmi PTAL 8.panta (2³) daļā minētie ierobežojumi.

Ņemot vērā, ka tiek pagarināts sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņš, piemērojamiem izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši tekošajam sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā vai 0,25% dienā visā līguma darbības periodā atbilstoši PTAL 8.panta (2³) daļai.

Attiecīgi uz kredītiem, kas noslēgti uz termiņu, kas nepārsniedz 30 dienas, ir attiecināma t.s. ”cenu trepe” (0,55% pa pirmajām 7 dienām, 0,25% par nākamajām 7 dienām un 0,2% sākot ar 15.dienu) vai, ja šis pats kredīts 30 dienu laikā nav atmaksāts, tad ar 31 dienu, noslēdzot attiecīgu vienošanos, kredīta devējs drīkst prasīt no aizņēmēja 0,25% dienā no kredīta summas, veicot pārrēķinu par visu līguma darbības laiku.

[3.4] No minētā izriet, ka ir pieļaujami sekojoši maksimālie kredīta kopējo izmaksu aprēķina varianti:

- 1) aprēķinot 0,2% dienā, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu, – tas nozīmē, piemēram, aizdevumam 100 EUR apmērā uz sākotnējām 30 dienām maksimālā iespējamā maksa ir 8,80 EUR $((0,55*100*7/100)+(0,25*100*7/100)+(0,2*100*16/100)= (3,85)+(1,75)+(3,2)= 8,80$ EUR). Savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad maksimālā maksa par nākošajām (un visām tālākajām, ja aizdevums tiek pagarināts vairākkārtīgi) 30 dienām ir 6,00 EUR $(0,2*100*30/100=6,00$ EUR);
- 2) aprēķinot 0,25% dienā par visu kredīta līguma darbības laiku – tātad, piemēram, aizdevumam 100 EUR apmērā uz 30 dienām maksimālā iespējamā maksa ir 8,80 EUR savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad tiek veikts pārrēķins un maksimālā maksa par 60 dienām ir 15 EUR $(0,25*100*60/100=15,00$ EUR), līdz ar to, ja par pirmo mēnesi ir samaksāti 8,80 EUR, tad par otru mēnesi drīkst prasīt ne vairāk par 6,20 EUR. Savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts uz trešo mēnesi, tad maksimālā maksa par trešo mēnesi ir 7,50 EUR $(0,25*100*90/100=22,50-8,80-6,20=7,50$ EUR);

Paskaidrojam, ka PTAL neliedz komersantiem piemērot zemākas kopējās kredīta izmaksas.

2016.gada 16.maijā Asociācijai adresētajā vēstulē Nr.3.3.-7-F-136/3229 (turpmāk – Viedoklis) PTAC ir skaidrojis, ka “*Gadījumos, ja iespēja maksāt aizdevuma termiņa atlikšanas komisiju saskaņā ar cenrādi, ir paredzēta sākotnējā līgumā, un patērētājs šo iespēju izmanto, veicot atbilstošas darbības jeb maksājumus ar mērķi pagarināt aizdevuma lietošanas termiņu, ir uzskatāms, ka patērētājs izmantojis līgumā paredzēto papildu vienošanās noslēgšanas iespēju, jo sākotnējais līgums neparedz obligātu aizdevuma termiņa pagarināšanas iespējas izmantošanu. Kredīta devējs savu piekrišanu aizdevuma termiņa pagarināšanai izsaka, piedāvājot šādu iespēju patērētājam (līgumā vai citviet patērētājam pieejamā vietā) un turpmāk novirzot saņemtos līdzekļus no patērētāja attiecīgajam mērķim, savukārt patērētājs savu piekrišanu noslēgt vienošanos par aizdevuma termiņa pagarināšanu veic ar citām konkludentām darbībām – veicot attiecīgu maksājumu par aizdevuma lietošanu pagarinātajā aizdevuma termiņā jeb maksu par aizdevuma pagarināšanu u.tml. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pagarināt aizdevumu ir iespējams, nenoslēdzot attiecīgu vienošanos, tādējādi PTAC norāda, ka PTAL noteiktie ierobežojumi ir piemērojami atkarībā no panāktās vienošanās mērķa, par ko var liecināt patērētāja maksājuma uzdevumā norādītais mērķis, saņemtā maksājuma novirzīšanas kārtību u.c. darbības.”*

[4] NKAL 15.¹ panta pirmā daļa nosaka: “Rakstveida apņemšanās ir dokuments, ko pēc Uzraudzības iestādes ierosinājuma paraksta komercprakses īstenotājs, apņemoties noteiktā termiņā novērst konstatēto pārkāpumu. Rakstveida apņemšanās var ietvert komercprakses īstenotāja apņemšanos:

- 1) neveikt noteiktas darbības;
- 2) veikt noteiktas darbības, tostarp sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām, publicēt attiecīgajai komercpraksi atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā atsauc negodīgo komercpraksi;
- 3) atlīdzināt patērētājiem nodarītos zaudējumus.”

Saskaņā ar šā panta otro daļu uzskatāms, ka komersants ar rakstveida apņemšanos atzīst vainu pārkāpumā.

[4.1] Pieprasījumā Nr.1 PTAC, ievērojot NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un 15.¹ panta pirmās daļas 2.punktu aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 7.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kredītēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Vienlaikus Sabiedrība tika aicināta iesniegt attiecīgus pierādījumus. Neskatoties uz PTAC aicinājumu, Sabiedrība administratīvajā lietā esošajos paskaidrojumos (Paskaidrojums Nr.1 un Paskaidrojums Nr.3) informēja, ka rakstveida apņemšanās netiks iesniegta, jo Sabiedrība labprātīgi vienojās par PTAC prasīto izmaiņu veikšanu (ieviešanu) līdz 2016.gada 30.oktobrim, un Sabiedrības apņemšanās veikt (ieviest) prasītās izmaiņas, nav atzīstama par Sabiedrības atzīšanos par izdarīto pārkāpumu NKAL 15.panta 2.daļas izpratnē, bet ir labprātīga apņemšanās sekot uzraudzības iestādes ieteikumiem un norādījumiem.

Skaidrojot rakstveida apņemšanās būtību patērētāju tiesību aizsardzības jomā, PTAC ir norādījis, ka rakstveida apņemšanās ir īpašs pārkāpumu novēršanas veids patērētāju tiesību aizsardzības jomā, kas paredz iespēju komersantam pašam brīvprātīgi novērst pārkāpumu, atzīstot, ka ir izdarīts pārkāpums. Ja komersants paraksta rakstveida apņemšanos, viņš atzīst savu vainu konstatētajā pārkāpumā. Rakstveida apņemšanās ir brīvprātīgs dokuments (sk., Vītoļiņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 346.-347.lpp). PTAC vērš uzmanību, ka ne visās administratīvajās lietās PTAC aicina komersantus pārkāpuma gadījumā iesniegt rakstveida apņemšanos.

PTAC norāda, ka saskaņā ar NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu iestādei ir paredzētas tiesības nevis pienākums ierosināt uzņēmējam rakstveidā apņemties novērst konstatēto pārkāpumu. Proti, PTAC, ņemot vērā konkrētas administratīvās lietas ietvaros esošus apstākļus, ir tiesīgs izvērtēt, vai aicināt uzņēmumu labprātīgi novērst pārkāpumu, iesniedzot rakstveida apņemšanos, vai, neveicot nevienu no iepriekš minētajām darbībām, pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, kas minēti NKAL 15.panta astotajā daļā. Konkrētajā gadījumā PTAC izmantoja NKAL 15.panta

piektajā daļā norādītās tiesības attiecībā pret Sabiedrību, aicinot rakstveidā apņemties novērst pārkāpumu, tādējādi atzīstot vainu pārkāpumā. Šīs darbības, neskatoties uz to, ka grozījumi PTAL stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī un pārkāpums attiecībā pret jaunajiem klientiem tika novērsts tikai pēc vairāk kā 9 mēnešiem, ir uzskatāmas par iestādes īpašu pretimnākšanu pret Sabiedrību.

[4.2] Savukārt diskusija ar nozares pārstāvjiem un tos pārstāvošo Asociāciju ilgst jau kopš likuma grozījumu pieņemšanas dienas, tostarp bijusi vairākkārtēja rakstveida viedokļu apmaiņa jau 2015.gadā, savukārt, 2016.gada 11.janvārī PTAC nosūtīja Asociācijai vēstuli Nr.3.3.-7-F-372/184, kurā PTAC cita starpā norādīja, ka maksa par kredīta lietošanu pagarinātajā termiņā vai maksa par līguma grozījumu noslēgšanu ir vērtējamas kā kredīta izmaksas, un uz tām ir attiecināmi PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktie ierobežojumi. Tāpat arī Asociācijai 2016.gada 1.martā adresētajā vēstulē Nr.3.3.-7-F-372/1401 PTAC norādīja, ka *“(..)Ņemot vērā Dokumenta izstrādes gaitā saņemtos Ekonomikas ministrijas komentārus, vēršam Asociācijas uzmanību, ka Vēstulē norādītais kredīta izmaksu aprēķins aizdevumiem, kas sākotnēji noslēgti ar termiņu līdz 30 dienām un tikuši pagarināti, sākot ar 31.dienu nav atbilstošs PTAL 8.panta 2.³ daļā, proti, minētajiem aizdevumiem, sākot ar 15.dienu kredīta izmaksu maksimālais pieaugums likumā ir noteikts 0,2% dienā un arī pēc 30.dienas šis ierobežojuma apmērs nemainās. PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktais kredīta izmaksu pieauguma ierobežojums 0,25% apmērā dienā ir attiecināms tikai uz līgumiem, kas jau sākotnēji noslēgti uz termiņu, kas pārsniedz 30 dienas. (..) PTAC ir PTAL normu uzraugošā iestāde, kura, kā normu piemērotāja, ir tiesīga sniegt sabiedrībai savu redzējumu par šā likuma interpretāciju, nepieciešamības gadījumā lūdzot likuma izstrādātāja (Ekonomikas ministrijas) viedokli. Saistībā ar Asociācijas minēto, ka PTAC, iepriekš neoficiāli saskaņojot Vadlīniju saturu, nav norādījis uz pagarinājuma maksu ierobežojumiem, paskaidrojam, ka Vadlīniju tekstā nav skaidri norādīts, ka pagarinājuma maksas netiek ņemtas vērā tad, kad tās ir zināmas, proti, brīdī, kad ar patērētāju ir noslēgta vienošanās par aizdevuma līguma termiņa pagarināšanu. Līdz ar to PTAC nepiekrīt Asociācijas viedoklim, ka ir mainījis savu nostāju šajā jautājumā vai ir saskaņojis pretējo Vēstulē minētajam.”* Līdz ar to secināms, ka PTAC nebija šaubas par komisijas maksu par kredīta atmaksas pagarināšanu iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās, kad kredīta termiņš tiek atlikts (pagarināts).

NKAL 15.panta četrpadsmitā daļa paredz, ka uzraudzības iestāde lietas par negodīgu komercpraksi izskata APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi. PTAC norāda, ka atbilstoši NKAL 15.panta astotajai daļai un ievērojot, ka Sabiedrība ir atteikusies iesniegt rakstveida apņemšanos, saskaņā ar kuru tā atzīst izdarīto pārkāpumu, PTAC ir tiesīgs pieņemt vienu vai vairākus lēmumus par profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi (NKAL 6.pants), par ko Sabiedrība tika informēta Pieprasījumā Nr.1 un Pieprasījumā Nr.2.

Vienlaikus norādām, ka **komersanta rakstveida apņemšanās vai iestādes lēmums ir vienīgie tiesiskie pamati, kā patērētājiem īstenot savu tiesību aizsardzību gadījumos, kad komersantam ir jāveic pārrēķini, piemēram, kredīta kopējo izmaksu pārrēķinus, kā tas ir šajā gadījumā, kad patērētājiem reāli piemērotās komisijas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu būtiski pārsniedz PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļās noteiktos ierobežojumus.**

[5] Attiecībā uz šā lēmuma [1.17] ietverto Sabiedrības argumentiem Nr. 1 līdz 5 PTAC norāda, ka Lēmumā nosacījums tika ietverts ar mērķi, lai komersants noteiktā laika periodā nodrošinātu īstenotās komercprakses atbilstību normatīvajiem aktiem, konkrēti PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļai, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī. Saskaņā ar 2011.gada 29.marta noteikumu Nr.245 “Noteikumi par speciālās atļaujas (licenci) patērētāju kredītešanas pakalpojumu sniegšanai” (turpmāk –Noteikumi Nr.245) 11.3.apakšpunkta prasībām, PTAC, cita starpā, pieņemot lēmumu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu, pienākums ir izvērtēt kapitālsabiedrības darbību vai plānoto darbību patērētāju kredītešanas pakalpojumu sniegšanā un darbības atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Tādējādi PTAC pirms Lēmuma pieņemšanas ņēma vērā administratīvās lietas Nr.F-254 ietvaros konstatēto Sabiedrības pieļauto būtisko normatīvo aktu pārkāpumu, par kuru Sabiedrība tika informēta Pieprasījumos Nr.1 un Nr.2 un aicināta iesniegt rakstveida apņemšanos. Ņemot vērā to, ka Sabiedrība neiesniedza rakstveida apņemšanos, tādējādi neatzina vainu PTAC konstatētajā pārkāpumā, PTAC pieņēma Lēmumu ar

nosacījumu, lai nodrošinātu, ka Sabiedrība pārtrauc un neturpina administratīvās lietas Nr.F-254 ietvaros konstatētā pārkāpuma īstenošanu, tādējādi nodrošinot kapitālsabiedrības darbības patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanā atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Papildus PTAC norāda, ka saskaņā ar Noteikumu Nr.245 17.3.apakšpunktu PTAC bija tiesīgs pieņemt lēmumu par atteikumu izsniegt speciālo atļauju (licenci) uz nenoteiktu laiku, tomēr PTAC, ievērojot labas pārvaldības principu, pieņēma Lēmumu ar nosacījumu.

Vienlaikus norādāms, ka Lēmumā ietvertais ierobežojošais nosacījums ir ietverts ņemot vērā spēkā esošo normatīvo aktu regulējumu, tas neierobežo Pieteicēja kā licencēta patērētāju kredītu devēja darbību. Skaidrojot APL 68.pantā ietvertā administratīvā akta nosacījuma būtību, Dr.iur. J.Briede ir norādījusi, ka *“Administratīvā akta nosacījums ir adresātam labvēlīga administratīvā akta sastāvdaļa, kas daļēji (laikā vai kā citādi) ierobežo adresātam piešķirtās tiesības. Nosacījumi tiek iekļauti ar mērķi savstarpēji saskaņot labvēlīga administratīvā akta adresāta intereses ar sabiedrības vai trešo personu interesēm.”* (sk., Dr.iur. J.Briedes zinātniskā redakcija, Administratīvā procesa likuma komentāri A un B daļa, TNA, 2013., 673.lpp.), Iekļaujot Lēmumā nosacījumu, PTAC ir rīkojies savas kompetences robežās un ievērojis rīcības brīvības izmantošanas robežas, nepārkāpjot tiesību normu saprātīgas piemērošanas un patvaļas aizlieguma principus, bet preventīvi nodrošinājies pret iespējamām smagiem pārkāpumiem patērētāju kreditēšanas nozarē.

[6] Attiecībā uz šā lēmuma [1.17] apakšpunktā ietvertajiem Sabiedrības argumentiem Nr.6.-Nr.7 PTAC norāda, ka NKAL 15.panta piektās daļas 3.punktā noteikto lēmumu par lietas izbeigšanu, izsakot aicinājumu komercprakses īstenošajam turpmāk savā darbībā nodrošināt komercprakses atbilstību normatīvajiem aktiem, PTAC kā uzraugošā iestāde pieņem, izvērtējot konstatētā pārkāpuma raksturu un ietekmi, kā arī citus būtiskus apstākļus, tostarp patērētājiem radītos zaudējumus. PTAC uzsver, ka, ņemot vērā pārkāpuma apjomu un ietekmi uz patērētāju interesēm, konkrētajā lietā nebija iespējams pieņemt lēmumu par ierosinātās lietvedības izbeigšanu un pieņemt Sabiedrības veiktās darbības kā labprātīgas darbības bez rakstveida apņemšanās (NKAL 15.¹pants) iesniegšanas. Proti, PTAC ir veicis patērētājiem radīto zaudējumu aprēķinus, kas analizēti šī lēmuma [6.1] - [6.2] apakšpunktā.

[6.1] Attiecībā par pagarināšanas komisijas maksu apmēru neatbilstību PTAC ir noteicis Sabiedrības aptuvenos patērētājiem radītos zaudējumus, ņemot vērā šādus datus un aprēķinus:

[6.1.1] Saskaņā ar Sabiedrības iesniegtajiem statistikas datiem laika posmā no 2014.gada līdz 2016.gada 1.pusgamam (ieskaitot) vidējā izsniegtā viena kredīta summa ar atmaksu vienā maksājumā ir (..) EUR.

[6.1.2] Saskaņā ar PTAL 8.panta (2³) daļu kredīta kopējās izmaksas nedrīkst pārsniegt 0,25% dienā visā termiņā (sk. lēmuma [3.4] 2.apakšpunktu). Lietā PTAC ir konstatējis, ka Sabiedrība piemēroja komisijas maksu par kredīta pagarināšanu 0,66% dienā no izsniegtās kredīta summas.

[6.1.3] Ievērojot vidējo izsniegto viena kredīta summu ar atmaksu vienā maksājumā, faktiskās patērētājiem piemērotās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu) un PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktās maksimāli pieļaujamās kredīta kopējās izmaksas, PTAC aprēķināja vidējos vienā gadījumā nodarītos zaudējumus dienā. Attiecīgi, papildus ņemot vērā Sabiedrības sniegto informāciju par pagarinājumu skaitu uz konkrēto dienu termiņu (14 un 30 dienas), tika aprēķināti patērētājiem radītie zaudējumi katra termiņa pagarinājuma grupā.

[6.2] Pamatojoties uz veikto aprēķinu, PTAC secina, ka Sabiedrība īstenoja negodīgu komercpraksi un piemēroja patērētājiem PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļai neatbilstošas kredīta atmaksas termiņa atlikšanas (pagarināšanas) komisijas maksas, kas patērētājiem laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 31.oktobrim, ieskaitot, radījušas zaudējumus **250 094 EUR** apmērā. PTAC norāda, ka tie ir uz PTAC rīcībā esošajiem Sabiedrības sniegtajiem datiem aprēķinātie aptuvenie patērētājiem radītie zaudējumi.

[7] APL 66.panta pirmā daļa paredz, ka „Apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību, iestāde lemj: 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (legitīmu) mērķi; 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai; 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses; 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums”. Atbilstoši Augstākās tiesas Senāta judikatūrai 2005.gada 4.oktobra spriedumā lietā Nr.SKA-261 lietderības apsvērumu veikšanai jābūt vērstai uz to, lai samērotu personas pārkāpuma smagumu ar sekām.

NKAL 2.pants noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzību, aizliedzot komercprakses īstenošanai izmantot negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem. No lietā esošajiem materiāliem PTAC konstatē, ka Sabiedrība ir pārkāpusi patērētāju tiesību regulējošos normatīvos aktus, proti, pārkāpums ir būtisks, jo Sabiedrības īstenošana komercprakse ir adresēta lielam patērētāju lokam, kas ir izmantojuši/izmanto Sabiedrības pakalpojumus, noslēdzot vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu, tādējādi Sabiedrības izdarītais pārkāpums, ilgā laika periodā piemērojot komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma pagarināšanu apmēros, kas būtiski pārsniedz PTAL 8.pantā noteiktos ierobežojumus, ir radījis būtisku kaitējumu ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm.

PTAC norāda, ka Sabiedrība atbilstoši NKAL 6.pantam ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas atbilstoši NKAL 4.pantam ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi. Saskaņā ar šā panta pirmo daļu negodīga komercprakse ir aizliegta.

[8] PTAC uzsver, ka Sabiedrībai, īstenojot komercpraksi, ir jāņem vērā, ka par profesionālai rūpībai neatbilstošu un par godīgu uzskatāma komercprakse, kas tiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam. Viens no būtiskākajiem kritērijiem komercprakses vērtēšanai ir vispāratzīta godīga tirgus prakse noteiktā jomā, kas prasa uzņēmējiem veikt savas darbības profesionalitāti un godīgi no saprātīgas personas skatpunkta (sk. Vītoļņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 211.lpp). Kā jau iepriekš PTAC ir norādījis, PTAL 8.panta grozījumi stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, savukārt pārkāpums tika pieļauts vairāk kā 9 mēnešus, kas ir radījis kaitējumu gan patērētāju kolektīvajām interesēm, gan būtiskus finansiālus zaudējumus patērētāju lokam, kas izmantoja Sabiedrības pakalpojumus – slēdza vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu.

Ievērojot NKAL 6.pantu un 7.panta pirmo daļu un otrās daļas 1.punktu, galvenā negodīgas komercprakses pazīme ir tās būtiski negatīvā ietekme uz patērētāja ekonomisko rīcību – mazinot patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu. Tās rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Tas attiecas uz brīdi, kad patērētājs izlemj saņemt pakalpojumu (slēgt kreditēšanas līgumu un/vai pagarināt esoša kredīta atmaksu) vai ne, un uz kādiem nosacījumiem, gan arī uz brīdi, kad patērētājs vēlas izmantot savas likumiskās tiesības atteikties no pakalpojuma. Tātad tiek vērtēta vidusmēra patērētāja iespējamā rīcība. PTAC ieskatā patērētāji var pamatoti sagaidīt, ka nozares profesionālis, kuram ir spēkā esoša speciālā atļauja (licence) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai, rīkosies labā ticībā un ievēros visu tai saistošo normatīvo aktu prasības. Savukārt Sabiedrība, piedāvājot patērētājiem kredītu termiņa atlikšanas (pagarināšanas) iespēju ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā, kas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta (2²) daļu, ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski negatīvi ietekmējusi patērētāju ekonomisko rīcību, proti patērētājiem bija jāmaksā lielākas komisijas maksas par kredīta termiņa atlikšanu nekā to paredz likums.

Konkrētajā gadījumā Sabiedrība ar patērētājiem slēdza vienošanās par kredīta atmaksas pagarināšanu, piemērojot komisijas maksas, kas neatbilda normatīvo aktu prasībām, rezultātā radot patērētājiem zaudējumus ne mazāk kā 250 094 EUR apmērā.

[9] NKAL 15.panta astotā daļa nosaka: „Ja Uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1) nosaka komercprakses īstenotājam pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2) nosaka komercprakses īstenotājam pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4) nosaka komercprakses īstenotājam pienākumu publicēt attiecīgajai komercprakti atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norādīta labotā informācija, atsaucot negodīgo komercpraksi; 5) uzliek naudas sodu šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā; 6) nosaka par labas prakses kodeksu atbildīgajai personai pienākumu izdarīt labojumus kodeksā, lai novērstu negodīgu komercpraksi”. NKAL 15.² panta pirmā daļa paredz, ka „Uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenotājam soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 euro. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgs ar izdarīto pārkāpumu (..)”.

PTAC norāda, ka, ievērojot labas pārvaldības principu un samērīguma principu, apstākļi, ka Sabiedrība līdz 2016.gada 31.oktobrim, ieskaitot, ir novērsusi pārkāpumu un izpildījusi Lēmumā ietverto nosacījumu, ir ņemams vērā, nosakot soda naudas apmēru.

Ņemot vērā Sabiedrības pieļautā pārkāpuma būtību, raksturu, radīto kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm, nebūtu lietderīgi pieņemt NKAL 15.panta astotās daļas 1., 3., 4. un 6.punktā noteiktos lēmumus, bet gan PTAC ieskatā konkrētajā gadījumā Sabiedrībai par izdarīto pārkāpumu saskaņā ar NKAL 15.panta astotās daļas 5.punktu ir piemērojama soda nauda šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā. PTAC ieskatā ar soda naudas palīdzību Sabiedrība tiks motivēta savā turpmākajā komercpraksē nepieļaut līdzīga rakstura pārkāpuma izdarīšanu.

Saskaņā ar Sabiedrības gada pārskatu par 2015.gadu tās neto apgrozījums bija 2 137 072 EUR. Ievērojot pārkāpuma būtiskumu, apjomu, ilgumu, tostarp šajā lēmumā analizētos pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, raksturu un radīto ietekmi, PTAC secina, ka Sabiedrības nodarītais pārkāpums ir vērtējams kā sevišķi smags pārkāpums. Papildus, ņemot vērā apstākli, ka Sabiedrība tehniski (sistēmās) līdz 2016.gada 31.oktobrim, ieskaitot, novērsusi pārkāpumu un izpildījusi Lēmumā ietverto nosacījumu – kopējais soda naudas apmērs Sabiedrībai nosakāms 17 000,00 EUR apmērā. Procentos soda naudas apmērs sastāda 0,80% no Sabiedrības 2015.gada neto apgrozījuma un 17% no maksimālās soda naudas, kas uzskatāms par samērīgu soda naudas apmēru, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu un tā ietekmi.

Ņemot vērā minēto, PTAC nolemj:

pamatojoties uz NKAL 1.panta pirmo daļu, 2.pantu, 4.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 6.pantu, 7.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta pirmās daļas 1. punktu, 15.panta astotās daļas 5.punktu, 15.²panta pirmo un otrās daļas 4.punktu, PTAL 1.panta 9.punktu, 8.panta (2²) un (2³) daļu, Noteikumu Nr.691 2.2.apakšpunktu, 6., 7.punktu (iepriekš - Noteikumu Nr.1219 2.2.apakšpunkts, 6., 7.punkts), Administratīvā procesa likuma 4.pantu, 51.pantu, 55.panta 2.punktu, 65.panta ceturto daļu, 66.pantu un 67.pantu,

uzlikt SIA “OC Finance”

juridiskā adrese: **Mūkusalas iela 41, Rīga, LV-1004**

reģistrācijas numurs: **40103203191**

soda naudu 17 000,00 EUR (septiņpadsmit tūkstoši eiro, 00 centi) apmērā.

Saskaņā ar NKAL 19.panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmo un otro daļu, 79.panta pirmo daļu šis lēmums ir spēkā ar dienu, kad tas kļūst zināms Sabiedrībai, un Sabiedrība to var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad lēmums stāties spēkā Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā.

Soda nauda jāsamaksā ar pārskaitījumu, maksājuma uzdevumā norādot:

Saņēmējs: Valsts kase, Reģistrācijas numurs 90000050138
Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22
Konts (IBAN): LV12TREL1060121019400
Maksājuma mērķis: Lēmums Nr. 6 –pk
Pieņemšanas datums: 21.02.2017.

Soda nauda jāsamaksā ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc dienas, kad saņemts lēmums.

Direktore

(personiskais paraksts)

B.Vītoliņa

[..]

IZRAKSTS PAREIZS